

Krav om noteopplysning om transaksjoner med nærstående parter

Publisert: 01.03.2017 kl 23:05

Oppdatert: 08.03.2023 kl 09:59

Regnskapsloven § 7-30 b krever opplysninger om vesentlige transaksjoner med nærstående parter i note til årsregnskapet. Opplysningskravet i regnskapsloven gjelder ikke for små foretak (1). IFRS rapporterende er også unntatt, men for disse gjelder tilsvarende krav gjennom IAS 24. Regnskapsloven har en rekke andre notekrav som omhandler nærstående parter. I denne artikkelen fokuserer vi på regnskapsloven § 7-30 b.

Et første spørsmål er hva som defineres som vesentlig. Regnskapsloven § 1-10 sier at en opplysning er vesentlig dersom utelatelsen eller feil i slike opplysninger med rimelighet kan forventes å påvirke beslutninger som brukerne tar på grunnlag av årsregnskapet. Videre skal enkeltposters vesentlighet vurderes i sammenheng med andre tilsvarende poster.

I lovforarbeidene til regnskapsloven § 7-30 b er det vist til definisjonen i IFRS. Regnskapsloven § 7-30b ble innført i norsk rett tidligere enn § 1-10. Vi mener at det fremdeles er relevant å se hen til definisjonen i IFRS, selv om denne definisjonen også er endret i nyere tid. Noe mer informasjon om reglene i IFRS er tatt inn i fotnote (2). En kort og litt upresis oppsummering er at vesentlig er det som kan forventes å påvirke beslutningene til noen bruker regnskapet, samt at det ikke bare er beløpssmessige størrelser som påvirker hva som er vesentlig.

Neste utfordring er hvem som regnes som nærstående part og et kort og litt populistisk svar er – MANGE. Definisjonen av nærstående parter er tatt inn som forskriftsbestemmelser og omfatter blant annet alle selskaper i konsernforhold, eiere som har kontrollerende eller betydelig innflytelse, andre selskaper hvor selskapet har betydelig innflytelse og en rekke nærstående personer til de nærstående partene. Forskriftsbestemmelsen er tatt inn i fotnote (3).

Det er verdt å merke seg at lovbestemmelsen ikke har noe unntak for transaksjoner til markedsmessige vilkår. Derimot er det visse unntak i konsernforhold:

- **Unntak for konsernregnskapet:** Transaksjoner mellom konsoliderte foretak kan unnlates opplyst i konsernregnskapet. Merk at det er et krav at den nærstående er et konsolidert foretak, det vil si at unntaket ikke gjelder for transaksjoner med andre nærstående enn datterselskaper og heller ikke for datterselskaper som ikke er konsolidert
- **Selskapsregnskap:** Transaksjoner mellom heleide konsoliderte foretak kan unnlates opplyst i selskapsregnskapet dersom selskapet er unntatt fra dokumentasjonsplikten etter skatteforvaltningsloven § 8-11 tredje ledd. For å kunne unnlate å opplyse om transaksjoner med nærstående i selskapsregnskapet (for morselskapet og/eller datterselskaper) kreves det for det første at det aktuelle datterselskapet er heleid og at datterselskapet er konsolidert i konsernregnskapet. Videre er det et krav at det ikke er dokumentasjonsplikt etter skattereglene om internprising. Det kan kanskje fremstå som litt spesielt at regnskapsmessige notekrav knyttes opp direkte opp mot skattebestemmelser om fremlegging av dokumentasjon overfor skattekontoret. Tanken bak dette er at dersom opplysninger først må fremskaffes for skatteformål, så er det ikke merarbeid knyttet til å gi tilsvarende opplysninger i regnskapet. Litt om reglene for dokumentasjonsplikt etter Skatteforvaltningsloven § 8-11 tredje ledd er tatt inn i fotnote (4), merk at dette på ingen måte er noen fullstendig og uttømmende redegjørelse for disse skattereglene

Opplysninger om individuelle transaksjoner kan grupperes etter typen av transaksjoner, med mindre særskilte opplysninger er nødvendige for å forstå virkningene av transaksjonene for den regnskapspliktiges og konsernets stilling. Det er ikke gitt noen nærmere anvisninger for når gruppering kan foretas. Vi antar at ordinære transaksjoner mellom konsernselskaper (kjøp, salg, leie etc) i normaltillfellene vil kunne grupperes.

Opplysningene om vesentlige transaksjoner med nærstående parter skal omfatte:

- Transaksjonenes beløp
- En beskrivelse av hva slags forhold det er mellom selskapet og den nærstående part
- Evt. andre opplysninger om transaksjonene som er nødvendige for å forstå den regnskapspliktiges og konsernet stilling. Det er ikke gitt noen nærmere retningslinjer for hvilke tilleggsopplysninger som er aktuelle - og når det er aktuelt å gi slike opplysninger.

Noter

[1] Små foretak er definert i regnskapsloven § 1-6: foretak som ikke overskrider grensene for to av følgende tre vilkår: 1. salgsinntekt: 70 millioner kroner, 2. balansesum: 35 millioner kroner, 3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk

Oslo Børs krever at små foretak tatt opp til handel på Euronext Growth gir opplysninger om transaksjoner med nærstående parter.

[2] Tidligere IAS 1.7 (*var gjeldende på det tidspunkt kravene i regnskapsloven § 7-30 b ble innført, og er den definisjon lovforarbeidene henviser til*) : "Utelatelser eller feilaktige opplysninger om poster anses som vesentlige dersom de hver for seg eller samlet kan påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukere på grunnlag av finansregnskapet. Vesentlighet avhenger av utelatelsen eller den feilaktige opplysningens størrelse og art vurdert ut fra de rådende omstendigheter. Postens størrelse eller art, eller en kombinasjon av disse, kan være den avgjørende faktor."

IAS 1.7 (*ny*): "Opplysningene er vesentlige dersom utelatelser, feilaktige opplysninger eller tilsløring av opplysninger med rimelighet kan forventes å påvirke beslutninger som primærbrukere av finansregnskap til allmenn bruk treffer på grunnlag av finansregnskapet, som inneholder finansielle opplysninger om et bestemt rapporterende foretak."

[3] Forskrift § 7-30b-1, definisjon av nærstående parter:

En part er en nærstående part til foretaket (det «rapporterende foretaket») i følgende tilfeller:

a. En person eller et nært medlem av en persons familie er nærstående til et rapporterende foretak dersom personen:

- har kontroll eller felles kontroll over det rapporterende foretaket,
- har betydelig innflytelse over det rapporterende foretaket, eller
- er styremedlem eller ledende ansatt i det rapporterende foretaket eller dets morforetak.

b. Et foretak og et rapporterende foretak er nærstående parter dersom et av følgende vilkår er oppfylt:

- Foretaket og det rapporterende foretaket er medlemmer av samme konsern (som betyr at hvert morforetak, datterforetak eller søsterforetak er nærstående til de andre).
- Et foretak er det andre foretakets tilknyttede foretak eller felleskontrollerte virksomhet (eller et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet til et konsernforetak som det andre foretaket er en del av).
- Begge foretak er samme tredjemanns felleskontrollerte virksomheter.
- Et foretak er et tredje foretaks felleskontrollerte virksomhet, og det andre foretaket er det tredje foretakets tilknyttede foretak.
- Foretaket er en pensjonsordning for de ansatte enten i det rapporterende foretaket eller i et foretak som er nærstående til det rapporterende foretaket. Dersom det rapporterende foretaket selv er en slik ordning, er den

arbeidsgiver som finansierer ordningen, også nærstående til det rapporterende foretaket.

vi. En person som nevnt i bokstav a har kontroll eller felles kontroll over foretaket.

vii. En person som nevnt i bokstav a i har betydelig innflytelse over foretaket eller er en av nøkkelpersonene i foretakets (eller foretakets morforetaks) ledelse.

Nære medlemmer av en persons familie er familiemedlemmer som kan forventes å påvirke eller blir påvirket av denne personen i deres forretninger med foretaket. Slike familiemedlemmer kan omfatte:

- a. personens partner og barn,
- b. barn av personens partner, og
- c. personer som forsørges av personen eller dennes ektefelle eller partner

Ved vurdering av et mulig forhold mellom nærstående parter skal oppmerksomheten rettes mot det reelle innholdet i forholdet og ikke bare mot forholdets juridiske form.

[4] Dokumentasjonsplikt etter skattemessige internprisingsregler – Skatteforvaltningsloven § 8-11 tredje ledd:

Dokumentasjonsplikten gjelder ikke selskap som i regnskapsåret sammen med nærstående har

- færre enn 250 ansatte, og enten
- en salgsinntekt som ikke overstiger 400 millioner kroner, eller
- en balansesum som ikke overstiger 350 millioner kroner

Merk at dette ikke er en fullstendig fremstilling over reglene for dokumentasjonsplikt. Her er flere detaljerte regler og unntak og, ikke minst, definisjonen av nærstående er vidtgående og omfattende.

Om KPMG

Hold deg oppdatert

Redaktør for Verdt å vite

© KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, Norwegian limited liability companies and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.